

Ki lehet ma Magyarországon magánnyomozó?

A Detektor Plusz tavaly szeptember-októberi számában, A magánnyomozás helye, szerepe a gazdasági életben, és kapcsolata az üzleti hírszerzéssel címmel írt cikkemben a szakmát szabályozó eddigi rendeletekben és törvényekben azt hiányoltam, hogy nem adták pontos meghatározását a magánnyomozói tevékenységnek. Az pusztán implicite, példázódó jelleggel került be a jogszabályok szövegébe. Ez sajnos a jelenleg hatályos szabályozásnál is így van, sőt az egyes szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 16/2003.(IV.18.) BM rendelet 18. számú melléklete, amely a magánnyomozó szakmai és vizsgakövetelményeit határozta meg a munkaterület rövid, jellemző leírásával és adott némi definíciót e tevékenységre vonatkozóan, hatályát veszítette. A helyébe lépett 15/2008.(VII.28.) IRM rendelet 2. számú mellékletének 9. főcímében, a Magánnyomozó szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeiben meghatározottakból sajnos még ez a definíció is kikerült. Most a szabályozásnak egy ennél lényegesen súlyosabb hiányosságára hívnám fel a figyelmet, nevezetesen arra, hogy a szakmát szabályozó eddigi törvényekben és rendeletekben túlföntül alacsonyan húzták meg azt a határt, hogy ki lehet ma Magyarországon magánnyomozó. Véleményem szerint – melyet számos kollégám is oszt – olyan alacsonyan, hogy ez már rég aláásta a szakma presztízsét.

A jelenleg hatályban lévő, a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXIII. törvény I. Fejezetében, A működési engedély és az igazolvány címet viselő részében ekképpen szabályoz:

5. § (1) Vállalkozás keretében [...] magánnyomozói tevékenység [...] a rendőrség által a vállalkozás részére kiadott működési engedély és a kamarai nyilvántartásba vételről szóló igazolás birtokában végezhető. (2) Az (1) bekezdésben említett hatósági engedély nélkül [...] magánnyomozói tevékenységre egyéni vállalkozói igazolványt kiadni, társasvállalkozást a cégnyilvántartásba bejegyezni, továbbá e tevékenységeket folytatni nem lehet.

(3) A rendőrség – a vállalkozás kérelmére – akkor ad ki engedélyt, ha a kérelmező igazolja, hogy [...] b) [...] rendelkezik az általa végezni kívánt tevékenységre vonatkozó, a szerződésen belül és az azon kívül okozott károk megtérítését szolgáló, külön jogszabályban meghatározott kötelező tartalommal bíró felelősségbiztosítási szerződéssel [és] c) jogerősen megállapított adó-, vám- vagy társadalombiztosítási tartozása nincs. [...]

6. § (1) [...] magánnyomozói tevékenység (ideértve a magánnyomozói tevékenység szervezését és irányítását is) [...] személy-

re szóló, a rendőrség által kiadott hatósági igazolvány [...] birtokában végezhető.

És most jön a lényeg.

(2) Igazolványt – kérelmére – az a magyar állampolgár, illetve a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy kaphat, aki nagykorú, cselekvőképes, külön jogszabályban meghatározott vagy azal egyenértékű szakképesítéssel, továbbá a magánnyomozó tevékenység végzéséhez legalább középiskolai végzettséggel rendelkezik. [...]

■ Azaz Magyarországon bárki magánnyomozónak állhat, ha már betöltötte a 18. életévét, és van neki érettségi bizonyítványa. Persze azért vannak kizáró szabályok is. Lássunk közülük kettőt.

(3) [...] magánnyomozói tevékenységet nem végezhet: a) aki büntetett előéletű, [...] c) aki ellen kétévi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt büntetőeljárás folyik, a büntetőeljárás jogerős befejezéséig.

■ A már említett – az igazságügyi és rendészeti miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló – 15/2008.(VII.28.) IRM rendelet, a Magánnyomozó szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei című fejezetében sem túlságosan szigorú, amikor az alábbiakat határozza meg.

■ A [magánnyomozó] képzés megkezdésének szükséges feltételei:

Bemeneti kompetenciák: A jelölt rendelkezzen a magánnyomozói igazolvány megszerzésének jogszabályban előírt erkölcsi feltételeivel

Iskolai előképzettség: érettségi vizsga

Szakmai előképzettség: – [kihúzva, nem kell!]

Előírt gyakorlat: – [kihúzva, nem kell!]

[...]

Pályaalkalmassági követelmények: nem szükségesek

Szakmai alkalmassági követelmények: nem szükségesek

A jogszabály ellenben taxatívra meghatározza, hogy a magánnyomozónak milyen tulajdonságprofillal kell rendelkeznie. Lássuk ezt a felsorolást is.

■ Személyes kompetenciák:

► Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
► Kitartás ► Megbízhatóság ► Önállóság
► Döntésképesség ► Önfegyelem ► Pontosság ► Rugalmasság ► Szervezőképesség

■ Társas kompetenciák:

► Kapcsolatteremtő készség ► Kapcsolatfenntartó készség ► Határozottság ► Viszacsatolási készség ► Fogalmazó készség ► Tömör fogalmazás készsége ► Közérthetőség ► Hatékony kérdészés készsége
► Konfliktusmegoldó készség

■ Módszerkompetenciák:

► Áttekinthető képesség ► Logikus gondolkodás ► Rendszerező képesség ► Kreativitás, ötletgazdagság ► Emlékezőképesség (ismeretmegőrzés) ► Információgyűjtés ► Következtetési képesség ► Problémaelemzés, -feltárás ► Problémamegoldás, hibaelhárítás ► Lényegfelismerés (lényeglátás)
► Okok feltárása ► Helyzetfelismerés ► Fügyelem-összpontosítás

■ Mindezeket ki kéri számon a magánnyomozó-tanonctól, ha amúgy sem pályaalkalmassági, sem pedig szakmai alkalmassági követelményrendszer teljesítése nem szükségeltetik a magánnyomozó szakképesítés megszerzéséhez? Kötvé hiszem, hogy ezek a kompetenciák egy 450 órás OKJ-s tanfolyamon elsajátíthatók lennének. Mint ahogyan az objektivitásra, a távolságtartó, önös érdekektől mentes, objektív igazság felderítésére való törekvés képességének, és az ún. **kriminalisztikai gondolkodásmódnak** a kialakulására sem

elegendő ennyi idő. (A kriminalisztikai gondolkodásmód kialakulásának előfeltételeiről és folyamatáról való értekezés egyébként szintén megérne egy szakmai tanulmányt vagy cikket.) Az előző és a jelen cikkemben bemutatott jogalkotói következtetésekkel, hiányosságokkal kapcsolatban az embernek az az érzése támad, hogy a törvénygyárban dolgozóknak vajmi kevés elképzelése van erről a szakmáról. Mintha a magándeaktívvel kapcsolatos elképzeléseiket hollywoodi akciófilmekből, vagy a könyvesboltjainkat elárasztó gyenge minőségű tucat-ponyvaregényekből merítették volna. De ami még ennél is elszomorítóbb, hogy – mint alább látni fogjuk – jó néhány aktív magánnyomozó sem kivétel ez alól. Éppen ezért gondolom azt – néhány hasonszórú magándeaktívvel együtt –, hogy a szakma gyakorlását – tekintélyének erősítése végett – szakmai felsőfokú végzettséghez és legalább 5-10 éves, valamelyik nyomozóhatóságnál eltöltött szakmai gyakorlathoz kellene kötni. A gyakorlati tapasztalatok ugyanis azt mutatják, hogy a kriminalisztikai gondolkodásmód kialakulásához minimum 5-7 esztendő szükséges. Ennyi idő alatt lehet elsajátítani a detektívmunka fortélyait, s talán némi élettapasztalatot, életbölcsséget is szerezni, ami ehhez a hivatáshoz elengedhetetlenül szükséges. Egy valamit azonban még így sem, a tisztességet. Ezen elszomorító, resignált állításom alátámasztására elegendő csupán a napi sajtót nyomon követni.

■ E cikk megírásához megkértem cégem sajtófigyelésért, valamint a komparatív gazdasági és politikai médiaanalízisért, háttérelemzések, tanulmányok elkészítéséért felelős munkatársát, hogy gyűjtse csokorba és röviden értékelje a médiában a magánnyomozásról eddig megjelent legjellemzőbb írásokat. Egyébként az üzleti hírszerzésnek (Business Intelligence) erről a munkamódszeréről az előző – a Detektor Plusz tavaly szeptember-októberi számában megjelent – cikkemben részletesen írtam. Ismerve ezeket a híradásokat, tiitkon mégis azt reméltem, hogy kollégám, a maga alapos kutatási módszerével találkoztunk pozitív végkicsengésű ügyeket is. De tévedtem, sajnos nem talált. Egyet se.

■ Már a magánnyomozás átmeneti, kormányrendeleti szabályozását követő har-

madik esztendőben, a szakma törvényi szabályozásának évében, 1998-ban kirobbant a legelső nagyobb magánnyomozási botrány Magyarországon, az úgynevezett megfigyelési ügy. (Azóta persze minden hasonló ügyet így említ a média.) Az Origo.hu egy 2001-ben megjelent cikke szerint a megfigyelési ügy 1998 augusztusában Orbán Viktor miniszterelnök azon bejelentése nyomán pattant ki, mely szerint az előző kormányzati ciklus idején közpénzekből, törvénytelen és titkos adatgyűjtés folyt fideszes politikusok ellen. Az ügy kivizsgálására felállított országgyűlési bizottság szerint a fideszes politikusok megfigyelésére vonatkozó megbízást **Faragó Lajos** magánnyomozó kapta – a Köztársasági Őrezred egyik tisztjének közvetítésével – a Quaestor Pénzügyi Tanácsadó Részvénytársaság tulajdonában lévő LP Felix Film Kft. vezetőjétől. Faragó Lajos később hiába perelte be az Országgyűlést, mert megítélése szerint sértették jó hírnevét a megfigyelési bizottság jelentésének azon részletei, melyek megállapították: törvénytelen módon, a magánnyomozóra vonatkozó jogszabályok megsértésével járt el, a perindítás semmilyen eredményre nem vezetett. Aztán persze a dokumentumról, amelyre a Fidesz bizonyítékként hivatkozott az ügyben, kiderült, *„hogy közönséges, legálisan rendelkezhető és elkészíthető magánnyomozói tucattermék, amely ráadásul kiemelten foglalkozik szocialista és szabad-demokrata politikusokkal is”* – írta Révész Sándor. A múlt köde című, 2006-ban megjelent könyvében. Az első megfigyelési botránytól viszont a „megfigyelés”, pontosabban az „adatgyűjtés” szó, mint olyan, bűvös varázsigévé lett, egyikévé vált a közéleti, politikai diskurzus mágiaterminusainak. Adott pillanatban bármi, még a legtörvényesebb adatszerezés is beállítható ördögi, diktatórikus ízü szándékként. Mindebben az a legszebb, hogy leginkább olyan emberek háborognak politikai elfogultságból a vélelmezett jogtipráson, akik különben magáról tesznek az – egyébiránt hazánkban igen szigorúan szabályozott – adatvédelemre, s hatalmi-intézményi céljaik érdekében maguk se tartják be az adatvédelmi jogszabályokat. Ami természetesen nem lehet mentség a magándeaktív hasonló cselekedetére.

■ A Jogi Fórum 2002-ben arról jelentetett

meg írást, hogy **Földi Lászlót, a Defend Security Vagyonvédelmi Szolgáltató Kft.** egyik volt tagját és vezetőjét gyanúsítottként hallgatták ki a rendőrségen, jogosulatlan adatkezelés miatt. A Defend Security ugyanis a Magyar Fejlesztési Bank megbízásából magánszemélyeket és cégeket ellenőrzött, és hozzájuthattak titkos rendőrségi, illetve nemzetbiztonsági adatbázisokhoz. A rendőrség azt vizsgálta, hogy az adatokat törvényesen szerezte-e meg a Defend. Földi László természetesen azt állította, hogy ami a Defendben magánnyomozás címén folyt, az törvényes volt, s kiktartott amellett, hogy a cég semmilyen titkos adathoz nem férhetett hozzá. Az egykori hírszerző ezredes szerint magánnyomozói nem álltak kapcsolatban hivatalos személyekkel. Persze Földi meggyanúsításának hátterében nem igazán a jogosulatlan adatkezelés gyanúját kell látni, hanem ismét kifejezetten politikai érdekeket. Mivel az első Orbán-kormány idején a cég sorra kapta az állami megrendeléseket, így egyebek mellett a Magyar Posta Részvénytársaságtól, az akkor a pénzügyminiszter által felügyelt Magyar Fejlesztési Bank Rt.-től – ami 2001 áprilisától egyébiránt többségi tulajdonosa volt a Defendnek –, de az adóhatóságtól is. A biztonsági cég gazdasági előretörését többen arra vezették vissza, hogy Földi László részt vállalt az 1998-as kormányváltás után abban a „megfigyelési ügyben”, amelyben Orbán Viktor azt állította, hogy a Horn-kormány idején törvénytelenül, közpénzből, titkosszolgálati eszközökkel figyelték meg a Fidesz vezetőit. Az ügy vizsgálatakor Kövér László arra kérte a volt hírszerzőt, vásárolja meg azt a hangfelvételt, amely azt bizonyíthatja, hogy egy magánnyomozó megbízást kapott Pokorni Zoltán akkori frakcióvezetőtől „megfigyelésére”.

■ Persze nem csak a jobboldalt, illetve a jobbos kötődésű cégeket, intézményeket, személyeket érte vád, főként a Defend, később az UD Zrt. ügyeinek apropóján, hogy árnyékhalózatot, árnyék hírszerzést, magán-titkosszolgálatot működtettek, hanem a baloldali, szoclib adminisztrációt is meggyanúsították: kormányzati magánnyomozást folytattak riváisaikkal szemben, azaz privatizálták az ellenzék utáni kémkedést. Egy jobbos publicisztika egyenesen magánvónak nevezte a Keller László köz-

Ki lehet ma Magyarországon magánnyomozó?

☞ pénzügyi államtitkár (a Fidesz elszámoltatási kormánybiztosának szocialista prototípusa) munkáját segítő, az első Orbán-kormány dolgaiban utólag kutakodó, **Tarjányi Péter** nevével fémjelzett **ProWare Informatikai Tanácsadó és Szolgáltató Kft.**-t. Valójában az ilyen feltáró-elemző háttérutalásoknak mindig több volt a politikai füstje, mint a büntetőjogi lángja. Keller és a ProWare végül egymásra mutogatott a bünteltárási impotencia miatt.

■ Már az eddig felemlített „megfigyelési ügyek” értékeléséből is nyilvánvaló, hogy a politikai pártok rendelkezésére dolgozó magándetektívek botrányainak számos közös vonása van. Ezek talán a legkézzelfoghatóbban a szocialista Keller és a szociáldemokrata Kapolyi László által a Magyar Nemzet szerint feltételezeten megbízott karcagi **Finder Magánnyomozói és Biztonsági Szolgáltató Betéti Társaság** (szerződésben viszont ténylegesen csak Kapolyi állt a céggel), vagy az állítólagosan a jobboldalnak dolgozó UD Zrt. skandalumában érhetők tetten. Az egyik ilyen közös vonás, hogy a jobb- és baloldal által kirobantott ügyekben csupán annyi tudható biztosan: volt valamilyen felkérés, kapcsolat vagy puhatolózó-tájékoztató jellegű beszélgetés egyik-másik politikus, vagy holdudvari üzletember részéről valamelyik magánnyomozóval (is) foglalkozó cég irányába. Abból a célból, hogy ezt vagy azt a jövőben esetleg meg kéne nézni, ahogy a média előszeretettel mondaná: „figyelni”. Azt azonban eddig még soha nem tudták az érintettek az igazságszolgáltatás előtt bizonyítani, hogy a „megfigyelés”, adatgyűjtés – pláne törvénysértő jelleggel – valóban folyt, lezajlott, vagy sikeresen befejeződött. A pártoknak mindkét oldalon csak az fontos igazán, hogy az ügyek belpolitikai természetét, vetélytársaik kompromittálódását, gyanúba keveredését, vagy keverését gyorsan learassák. A cselekmények valós, objektív felgöngyölítése már nem érdekli őket komolyan, pláne, ha a gyűjtött információk egy része pont a sértett, magát az ügyben áldozatnak tartó felet érintheti károsan. Az sem véletlen, hogy a Polipgate gyanánt elhíresült UD Zrt.-ügynek

pont az érdemi fejezetei sikkadtak el, vagy kerültek le gyorsan a napirendről.

■ Mint ahogyan 2010 júliusában a Nép-szava Online az egyik cikkében megírta: az UD Zrt.-ügy még elvarratlan szálai abba az irányba mutatnak, hogy a cég – az üzleti mellett – politikai megrendeléseket is teljesíthetett. A felbujtók vagy megbízók sok esetben felderíthetetlenek maradtak, de a „kishalak” közül többek ellen hamarosan vádat emelhetnek. Ilyen az a még nyomozati szakban lévő eset, amelyben az UD Zrt. egyik vezetője, **Tóth János** az esztergomi fideszes alpolgármester, valamint a helyi polgármester egykori kampányfőnöke hívaslistáit „rendelte meg”. Az írás végső summázata az, hogy „a kishalakat kapják el, a cápák úszkálnak tovább”. Vagy ahogyan az az index.hu-n nemrég megjelent: rendőrségi vagy ügyészségi forrásokon keresztül kerülhetett illetéktelen kezekbe az a harmincöt, eredetileg szigorúan titkos minősítésű hangfelvétel, amelyet január 4-én töltött fel a YouTube-ra egy Hungarian Democrat nevű felhasználó. Az érintettek közbelépése nyomán, a videó-megosztó villámgyorsan törölte a fájlokat. Az Index információi szerint a felvételek – további száz másikkal együtt – eredetileg a 2008 szeptemberében kirobant megfigyelési ügy rendőrségi vizsgálati anyagának mellékletei voltak. Ezek – és persze más – médiahíradások alapján nem véletlenül vádolták meg szocialista politikusok, illetve az előző kormány tagjai a nyomozási és személybiztonsági tevékenységgel is foglalkozó **UD. Vagyonvédelmi Zártkörűen Működő Részvénytársaságot** azzal, hogy a Fidesz árnyék-titkosszolgálat volt. Főként, mivel a Fidesz-vezette Esztergom a korábban az UD Zrt.-t vezető Tóth János és **Horváth József** tulajdonában álló, adatfeldolgozással és web-hosting szolgáltatással foglalkozó **North Atlantic Protector Magyarország Tanácsadó Kft.**-vel 2008-ban alapított egy közös őrző-védő céget, az **Esztergomi Vagyonvédelmi Szolgáltató Kft.**-t, a **Védvár 2008 Biztonságtechnikai, Informatikai és Vagyonvédelmi Szolgáltató Zrt.** jogelődjét. Amely az utóbbi években összesen félmillió forint közpénzhez juthatott a várostól. Horváth pedig a Fidesz 2010-es hatalomra kerülése után a katonai elhárítás helyettes vezetője lett. Az UD rövidítés egyébként egyesek szerint az **Ultima Data** kifejezésre,

mások szerint valójában az **Új Defend** elnevezésre utalhat (megjegyzem, egyik sem hangzik túl jól).

■ Végül hasonló sorsra juthat az **In-Kal Security 2000 Biztonsági Kereskedelmi Szolgáltató Kft.** következő „megfigyelési ügye” is. Az [origo] idén január közepén a Magyar Nemzetre hivatkozva arról írt, hogy büntetőeljárást indított az ügyészség annak a bírónőnek az ügyében, akit magánnyomozói módszerekkel figyelt meg az In-Kal Security. A főügyészség szóvivője a lapnak elmondta, hűtlen kezelés és más bűncselekmények gyanújával indult nyomozás, miután a bírónő feljelentést tett. Papcsák Ferenc volt elszámoltatási kormánybiztos tavaly szeptemberben feltárta, hogy az In-Kal Security 2000 Kft. 2007-ben megbízást kapott az ITD Hungary Nonprofit Közhasznú Zártkörűen Működő Részvénytársaságtól, hogy figyelje meg a céggel munkaügyi perben álló egyik munkatársát. Az In-Kal feltérképezte a cégalalmazott baráti és üzleti kapcsolatrendszerét. Majd kiderült, hogy „megfigyelték” a férfi feleségét is, aki a Pesti Központi Kerületi Bíróság bírójának. Az In-Kal Security jelentése szerint azt figyelték, hogy a bírónő pártatlan döntéseket hoz-e gazdasági ügyekben. A bírónő tehát ebben az ügyben tett feljelentést, és emiatt indított büntetőeljárást a Központi Nyomozó Főügyészség. Erősen valószínű, hogy itt szintén csak annyi fog kiderülni, amennyi a politikai elszámoltatási, vagy inkább leszámolási kampány vezénylőinek érdekében áll.

■ Közös motívuma továbbá a fentebb tárgyalt eseteknek, hogy bár az objektív igazság aligha – vagy csak nagyon ritkán, felerészben sem – derül ki belőlük, kiválóan alkalmasak a magánnyomozó szakma egészében történő morális kriminalizálására, hitelrontására, bűnbakszerű, általánosító „kabátlopási gyanúperbe” rángatására. Szóval hiába írtam az előző cikkem végén, hogy a tisztességes, profi magánnyomozás és üzleti hírszerzés – a médiában felkapott negatív hírek, célzatos beszámolók túldimenzionálása ellenére is – a gazdasági élet tisztaságát, az üzletkötések korrektségét hivatott szolgálni, különösen a szencselovagok, csalók és más megbízhatatlan vállalkozók kiszűrésével. Ki hiszi el ezt nekem ezek után?

Sasvári Rudolf magándetektív
az Ulysses Team Kft. ct. ügyvezetője